

BÉKÉS

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Dobay János könyvnyomdája, saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyvnyomdája, saját házában, Prág-ház.

Megjelen
hetenként egyszer,
minden vasárnap.

Előfizetési díj:

Három óra . . 1 ft
Hat óra . . . 2 ft
Kilenc óra . . 3 ft
Egy évre . . . 4 ft

Hirdetések felvételnek Gyulán Winkle Gábornál és a szerkesztőségénél. — **Pesten** Haasenstein és Vogler hirdetési-irodájában (úri utca 13. sz.) — **Schwarz testvérek** nemzetközi irodájában fűrdőutca 1-ső szám. és **Bécsben** Wolzeille 6—8.
Hirdetési díj: 50 szóig egyszeri hirdetésnél 60 kr., 100 szóig 1 frt., kétszeri hirdetésnél 25%, háromszori hirdetésnél 50% elengedés. — Nagyobb hirdetéseknek méltányos árelengedés. — **Nyiltér** Garmondsora 10 kr.

Előfizetési felhívás

„BÉKÉS“

1873. évi október — decemberi folyamára.

Előfizetési díj 1 frt.

Kéretnek a t. cz. előfizetők előfizetéseiket mielőbb megújítani, hogy a szétküldésben fennakadás ne történjék. Az előfizetések legcélszerűbben postai utalvánnyal eszközölhetők.

A „Békés“ kiadó hivatala Gyulán.

— **A járvány által inségre jutottak** részére t. Garzó Gyula gyomai ref. lelkész ur egy aranyat küldött be szerkesztőségünk-höz, melyet annak idejében, ha a megyei gyűjtés meg fog kezdeni, át fogunk adni. — Befolyt e czélra eddig 5 frt és egy arany.

— **Figyelmeztetés.** Mindazon t. cz. ívtartók, kik a békésmegyei muzeum megalapítása érdekében a Haan Antal-féle régiségeknek adakozás útján történendő megvételére gyűjtő ívet kaptak, az eredmény megtudhatása és a nyilvántartás végett sziveskedjenek izeiket a békésmegyei Gyulán székelő takarékpénztárhoz beküldeni.

Id. Mogyoróssy János
ideiglenes elnök.

Szarvasi hang megyénk székhelyének kérdéséhez.

A megyék területi rendezésének országos kérdése napról napra több érdekeltséget költ a vidéken; s be kell vallanunk, hogy e kérdés megoldása megyénk jövőndő virágzására is roppant horderővel fog birni. Éppen nem csodálkozunk tehát a felett, hogy becses lapunk hasábjain e tárgyban már két ellenkező értelmű cikk volt közölve azon specialis kérdés felett: *Csaba vagy Gyula legyen-e jövőre Békés vármegye székhelye?*

Azon alapelvből indulva ki, hogy e kérdés igazságos eldöntésénél első sorban a megyét képező vidék érdekei veendőek tekintetbe, bátrak vagyunk mi, a mostani székhelytől távolabb esők is beszóllani a megkezdett vitába, előre is kijelentvén, hogy mi nem Gyula és nem Csaba, mint ilyenek kedvéért, hanem a megyei közügy fontosságánál fogva Csabát tartjuk legalkalmasabb helynek arra, hogy Békésvármegyének székhelye legyen. Mi nem helyesüljük azt, ha valaki ügyének támogatására egy városnak akár földmívelési, ipar-kereskedelmi, akár intellectualis, akár népességi akár nemzetisége viszonyait úgy emlegeti, hogy az által a többieket sértőleg lealacsonyítja. Annál kevésbé helyesel-

jük azt, ha bizonyos önző, saját városa iránti előszeretettől származó, de valóban csekély vagy semmi súllyal nem bíró okok hozatnak fel, fenhéjázó vagy fitymáló hangon. Szeretjük a tárgyilagosságot, mely okos embernél sohasem veszihihi hatását. S e tekintetben, őszintén megvalljuk, Reök ur cikkében sokkal több magot találtunk mint a szeptember 21-ki gyulai cikkben.

Ez utóbbiban sok olyan kitétel és okoskodás fordul elő, melyet lehetetlen helyesnek elismernünk. Ilyen az a pont, melyben Gyula kézműiparral s kereskedéssel foglalkozó polgárságát a megye minden más városabeli polgársága felé emeli, s ezért, mondja, — megyei gyűlések is látogatottabbak Gyulán, mint lemmének Csabán, hol a lakosság túlnyomólag földmíveléssel foglalkozik, s a magyar nyelvet vagy nem érti vagy csak töri. Ez ugyan nagyon gyenge ok Gyula mellett, mely az sokféle nyelvű lakosságával egyáltalában nem kérkedhetik, legalább más városok rovására nem; — ami pedig az iparos osztály érdekeltségét illeti, arra nézve tapasztalás után mondhatjuk, hogy sem a szarvasi sem a csabai iparosokat felül nem haladja. Elismerjük mi azt, hogy Gyulának derék lakossága van: elismerjük, hogy sokan jól beszélnek magyarul — de mi köze a nemzetiségnek a megye székhelyéhez? Vajon Csaba vagy Szarvas tótjai-nak megyei képviselői a gyulai iparosoktól tanulják a magyar nyelvet? Hagyjuk el az ilyen argumentumokat.

Szerintünk az is nagyon gyenge ok, hogy „Gyulán pompás helyiség van — Csabán pedig nincs;“ mert mi, akik pedig Gyulát igen gyakran meglátogatjuk, azt az emlegetett *pompás helyiséget* nem ismerjük. Mi azt tudjuk, hogy van ott egy zordon tekintetű börtönökkel garnirozott régi megház, mely mostani alakjában sem e nemes vármegye méltóságának, sem pedig a valódi czélznak egyáltalában nem felel meg, ugy hogy rövid idő múlva okvetlenül egy új, a kor igényeinek megfelelő megházakat kellend építenünk. Ha pedig építenünk kell, akkor a költségre nézve tökéletesen egyre megy, akár Gyulán akár Csabán építünk — lévén a megyének ez utóbbi helyen szép fundusa.

Nagyon gyaroló kérdéseknek kell tekintenünk a következőket! „hol teremene Csaba főispáni lakot, a közigazgatás és árvaszék számára alkalmas helyiségeket? — Mintha bizony ezt Csabának kellene teremtenie! vagy mintha a gyulai, alkalmas(?) helyiségeket Gyula maga teremtette volna elő! Majd odateremti azt a megye, mihelyest közönsége meggyőződik arról, hogy az saját javáért lesz — mert azt nem tesszük fel, hogy ezikkiró komolyan állítaná, hogy a fentemlített helyiségek alkalmasok! Sok pénz kell ahoz, hogy azzá váljanak! „És végre is mért hozná meg (a megye) ez áldozatot Csabának? kiált fel gyulai polgártársunk oly erős meggyőződés hangján, mintha erre a felelet is szükség-telen volna. Pedig hát ebben a pontban is éppen olyan nagy elfogultság nyer ki, is éppen olyan mint a mostani. „Átfejezést, mint aminő az eszmezavar. „Áldozatot Csabának!“ Tehát csakugyan komolyan hiszi ezikkiró ur, hogy ha az megtörténne, amitől annyira retteg, Csabának

volna áldozat hozva és nem a megyének? Ne zavarjuk a fogalmakat, mert nagy szükségünk van világosságra, mikor ilyen fontos ügyben akarunk határozni.

S milyen állítás az, hogy Csabának nincs olyan piacza, mely a piaczról élő hivatalnokok igényeinek csak távolról is megfelelné? Akik a csabai piacz gazdagságát ismerik, azok bizonyára csak mosolyogni fognak ezen semmivel nem bizonyítható argumentum felett. Gyula-város piaczát, és polgárságát senki sem tiszteli jobban, mint mi; sérteni akarás távol vagy onnan lelkünköt, — s éppen azért alig értjük ezikkirónak ezen szavait: „mért sérténénk meg egy 20,000 lakossal bíró város érzelmeit csak azért, hogy néhány nagytoró lélek hui álmait megvalósítsuk? Mert ugyan mi sértő lehet abban bármely egyes városra nézve, ha a vármegye nem őt választja székhelyül, hanem egy sokkal alkalmasabb helyet? És minek felemlengetni a 20 ezer lelket ott, hol százezernek érdekéről van a szó? Mért nevezni hui álmoknak azt, amit az egész vármegye (a mi nem = Gyula) közérdeke hangosan követel? Mi teljesen méltányoljuk ezikkiró ur lehető fájdalmát, ha Gyula megszűnnék megyei székhely lenni; de azért ki kell jelentenünk abbéli erős meggyőződésünket, miként e kérdésben ép oly kevésbé lehet döntő Gyula érzékenykedése, mint Csabának állítólagos fenhéjázása. Csabának sem anyagi sem szellemi erejét komolyan kicsinyleni nem lehet, valamint fekvésének szerencsés helyzetét s ez által központosságát is tagadni felesleges. Ha a kilitásba helyeztet miskolcz-csabai és mezőtúr-szarvas-orosházi vonalak kiépülnek, akkor nemcsak Mező-Berény, Gyoma, Endrőd, Gyula, Orosháza, és Csorvás, hanem Békés, Ladány, Szeghalom is egyenesen összekötetésben lesznek Csabával, Szarvas, Szent-András és Óesöd valamint Tót-Komlós is mindig távol esnek a központtól — de a miről tenni lehetetlen.

Látni való, hogy Csabára mindenki kevesebb költséggel és kevesebb idő alatt jöhet, már pedig az idő maga legdrágább és legpótolhatatlanabb veszteség. Jól mondja azt a praktikus angol: *The time is money.* Mi itt Szarvason legjobban érezzük mit jelent az a közügyekre nézve, ha a székhelytől messzeesik valamely város. A mult tavaszi gyűléskor két napunkba került maga a sáros ut, négy napunkba a gyűlés, — a melletti fogataink idegen indóházaknál várakoztak, fogyasztották pénzünket, ugy hogy négyen lévén egy-egy kocsin, mindenikünk 30 frtot költött csak egy kirándulásért. Hány gyűlésre volna elég egy gyulai polgárnak 30 frt ha csak Csabára kelene járnia gyűlésre? Csabán még órákat kell ám tölteni, míg az ember tovább mehet, holott ha Csabán lenne a megye székhelye, sehol sem kellene vesztegetni.

Mi tehát, midőn Reök urnak — éppen nem elszigetelten álló — nézetéhez csatlakozunk, nemcsak Szarvas, hanem a vármegye területét egészen vesszük, s ezen szempontból lehetetlen be nem látnunk Csaba előnyeit. A szellemi előnyöket azért nem hordjuk fel, mert azok nem mérhetők, s éppen azért e részben a kölcsönös kapacitáció lehetetlen.

Nézetünk szerint ez nem Gyula és Csaba kérdése, hanem édes mindnyájunknak olyan szent ügye, melynek igazságos megoldásától függ megyénk jövőndő virágzása. Éppen azért bátrak vagyunk remélni, hogy megyénk azon férfiai, kik e fontos tárgyat figyelmükre méltatják, nem annyira a két derék város könnyen érthető és méltányolható ambícióját, hanem inkább a megye vidéki városainak helyesen felfogott érdekeit fogják mérlegelni. S ha ezt teendik, akkor a közvélemény bizonyosan Csabát fogja emelni azon megyei központtá, melyben a megye érdekszállai egybefolyandanak, mely életképes közvetítője leszen gazdasági, ipari, kereskedési, közmívelődési igényeinknek, hol irodalom művészet megtelepedenek, hol az intellectualis és erkölcsi erő tömörülten kimagasulhatand, világot terjesztőleg és irányt adva a megyei közönségnek.

Megyénk köréből.

Békés vármegye bizottságának f. évi szeptember hó 29-én s folytatva tartott közgyűlése.

Elnöklő főispán az egybegyűlt bizottsági tagok szívélyes üdvözlése után a mult gyűlés óta felmerült események közül kiemeli a cholera járványt, mely több hónapon át hazánk, de különösen megyénk területén nagy mérvben dult, szükségessé tevén azon intézkedést, miszerint az augusztus 5-re kitűzött gyűlés elhalasztott s miután az átelt válságos napok után legsürgetőbb s elhalasztatlan teendője a megye közönségének az elhaltak özvegyei és árváinak gyámolása, — kifejezést ad azon reményének, hogy a bizottság jótékonyra fogékony érületénél fogva, e tekintetben nemei feladatát teljesíteni kész leend.

Az elnöki előterjesztés után, a megye alispánjának a t. hatóság állapotáról s időközben tett intézkedéseiről szóló tiszti jelentése folytán.

A megye területén lakó s a cholera járvány tartama alatt működő orvosoknak, emberbaráti buzgalomuk és példás kitartásukért a megye közönsége legmélyebb elismerését jegyzőkönyvileg kifejezni, — s egyuttal a következő a hálás közönség kiváló figyelmére érdemes egyének, nevezetesen: dr. Glaser Károly, dr. Dubányi János, Berkes János Gyuláról; dr. Réthy Pál, dr. Bende Albert és Blumberg Herman Csabáról; dr. Franko Lajos Gyomráról; dr. Télessy József és dr. Fuchs Ede Szarvasról; dr. Hajnal István és Freund Adolf Békéről; dr. Hajnal Albert K.-Ladányból; dr. László Elek és dr. Sina Pál Orosházáról; dr. Lux Jakab és dr. Krammer Gusztáv M.-Berényből; dr. Felsenburg Károly Dobozról ezenkívül Bolek József r. kath. tanító Csabáról elismerés és jutalmazás végett a belügyministerhez is feljelenteni határozattak.

A cholera-járvány ideje alatt elárvultak sorának biztosítására szükséges intézkedések iránt egy küldöttség lett kiküldve, mely mindenk előtt azt, hogy mily módokon lehetne a fenforgó czélt legsikeresebben valósítani, s e tekintetben mily eszközök s pénzübeli alapok állhatnak rendelkezésre — beható megvizsgálás tárgyául tevén — ide vonatkozó javaslatát mindenesetre e közgyűlés folyama alatt bemutassa, hogy pedig a czélra vezető további intézkedések is megtétehesenok: egy rendkívüli közgyűlés tartása határozottatott.

30—35 frt, malacz 12—15 frt. — Szarvasmarha már october 1-én volt nagyobb mennyiségben, az összes behajtott szám 8000-re tehető és áruk jóval nyomottabb, így első rendű ökör 200—210 frt, középszerű 170—180 frt. — A birkának párja 15—16 frt, és az összes behajtott szám mintegy 10,000-re tehető. — Vevők, noha a vásár rendkívüli időben történt, szép számmal voltak, s a nyomtatott árak miatt a vásárlással elégedetten távoztak.

Könyvismertetés.

A francia királyi család menekülése 1848.

Mutatvány ily című könyvből: „Az 1848-iki forradalom története” Lamartinetól. Fordította Zsilinszky Mihály. Két kötet, Pest 1873.)
(Folytatás és vége)

Addig Estancelin más barátjához fordult, hogy lovakat szerezzen.

Thierry tábornok és az ifju hercegnő hűdeg esőben és sötétben bolyongtak az ismeretlen város utcáin; a szél kioltotta a lámpákat; végre a sötétben botorkálva a kijelölt irányt megtalálták.

Sok bolyongás után egy épülőfélben levő kapu alá jutottak, melynek kijárata deszkával volt elzárva. Innét visszafordulva egy nyitott mellék ajtón haladtak át, melyet az építészek hagytak magoknak; azt remélték, hogy ott kijutnak a városból.

De ezen rossz, vízzel és sárral, kövekkel és más építési anyagokkal borított ut csak egy láthatatlan kimeneteli köfajtó-bányához vezetett. Az ifju nő egész bokáig süllyedt a sárba s ott vesz-

tetté el cipőjét is. A tábornok már kétségbeesett; félt, hogy e gyermek, ki egy más gyermeket hord szíve alatt, elvész a fáradtság és hideg miatt. A hercegnőt egy köre ültette, betakarta saját köpenyébe és meghagyta neki, hogy várja be, míg ő a városban valami vezetőt vagy könyörületes házat talál.

A kapukon kopogni félt, nehogy olyanra találjon, ki védelem helyett töre lehet a hercegnőnek; ekkor találkozott egy ismeretlen emberrel, kit Estancelin barátja éppen azért küldött volt, hogy fölkeresse és vezesse a menekülőket. A tábornok csakhamar megismertette magát vele s azonnal sietett a hercegnőhöz kívül aztán szerencsésen kijutott a városból egy elhagyott téglaégető szin alatt.

Itt a tábornok és hercegnő csendesen várta a kocsi, mely nem soká várattott magára s mely a hercegnőt Brüsszelbe férjéhez szállította.

A hercegnő ezen veszélyes és aggodalmas éjszakán bátornak mutatta magát, mint egy hős, és gondtalanak, mint egy gyermek. Mikor a cipőjét meztől hiába kereste a sárban, Thierry helyzete regényességének felemlítése által akarta bátorságát fentartani, mondván: „Mily ritka kaland e borzasztó éjjel!”

— „Ó! felelt a hercegnő — ezen kaland sokkal jobban tetszik nekem, mint a kerek dolgozó asszal egyhangúsága a tuillériák meleg és pompás palotájában.”

IX.

A württembergi herceg a meghalt Mária hercegnő férje, kit az egész udvar siratott, legtovább maradt Párisban az egész családból. Lamartine

egy ismeretlen név alatti utlevelet adott neki, melylyel bátran mehetett Németországba.

Igy menekült a forradalom által fölemelt és ugyancsak a forradalom által száműzött család, mely száműzetésből lépett volt a trónra s erről ismét száműzetésbe ment. Semmiféle átok nem követte őket Franciaország küszöbén; sőt tagjai között többben tiszteletet, nagyrabecsülést és reményt hagytak hátra sokak szívében. A nemzet igazságos és méltóságjeljes volt fölszabadulásában. Az oszmékből és nem haragból szülemlet köztársaság megelégedett azzal, hogy a nemzetnek önuralmát visszaszerezte; nem proscribált sem hercegeket, sem hercegnőket, csak a trónt törölte el. Már a távolból előre látta azon pillanatot, midőn elég erős lesz arra, hogy vissza adhassa a hazai jogot mindazoknak, kik csak a francia polgár jogát igénylik maguknak.

A király, a hercegek és hercegnők vagyonának elkoboztatását többször indítványozták azon esztelen republikánusok, kik az ideiglenes kormányt javaslataikkal zaklatták. De ez egy értelműleg visszautasította tanácsait. Az ideiglenes kormány semmi szin alatt sem akarta a köztársaságot lefoglalás és igazságtalanság által erősíteni; egyedül arról gondoskodott, hogy a királynak fizetnie szokott néhány millió frank kenyérrőlküli munkások fölségélyezésére fordítottassék.

A királynak és gyermekeinek adandó pénzösszegeiről való gondoskodást a kormány egész odáig halasztotta, mikor a béke vissza fogja adni a népnek egész hidegvérűséget és méltányosságát. Egy előre csak abban történt a megállapodás, hogy a király- és fiainak vagyona sérthetlennül megmaradjon, s ha ez nem volna neki eleget, akkor a nemzet a száműzött király rang-

jához és háza szükségeihez mért ellátásról fog gondoskodni. Ha pedig a francia területen lévő birtokuk elég nagy volna, akkor a nemzet új alkotmánya alapítása első éveiben védelme alá veszi; jövedelmük egy részét a hercegeknek juttatja, s a megmaradt részt tökéltvén, mint tulajdonukat szintán átadja, mihelyt lehetetlennek fogja látni, hogy azt polgárháború fizetésére használják; végre az orleansi hercegnőnek és fiainak azon rangjukhoz méltó segélyt nyújt, melyet Franciaországban elfoglaltak. Ezen javak kezelésére és számbavételére az egykori képviselő, Lherbette neveztetett ki, a kinek neve mind a nemzet, mind a király előtt elég jó hangzású volt. Lherbette tiszteletreméltó okokból nem fogadta el a kineveztetését, s így Vavin kéretett fel rá. Valahányszor e kérdés a kormánynál előfordult, a tanács többsége mindig ugyanazon értelemben fogta azt fel; ily értelemben tartotta fel a nemzetgyűlés rendelkezéscig, mely azt szintén elfogadta, úgy, amint azt egy nagy nemzet tekintélye és méltósága követelte.

Lamartine ily értelemben többször tanácskozott a hercegek magánvagyonára felett a spanyol és braziliai miniszterekkel. Mindaz, a mit a Lamanche csatornán túl a köztársaságnak a király, a hercegek és hercegnők és miniszterek iránti kegyetlenségéről és rablásairól beszéltek valótlanúság volt. A fentebbiekből látni, hogy miből állottak a kormány proscriptioi és foglalásai.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő
Dobay János.

HIRDETÉSEK.

HIRDETMÉNY.

A szarvasi cassinónál egy használható tekeasztal golyók s dákkokkal, vagy ezek nélkül, szabad kézből eladó. Szarvas sept. 19. 1783.

117) 2—3 Igazgató-választmány.

Borzásokok

jól sodrott fonálból kaphatók és levél által megrendelhetők

Launer Pál

116) 3—3 kereskedőnél B.-Csabán.

Pályázat.

A b.-csabai gazdászati-, kereskedelmi- és hitel-intézetnél tiszta nyeresémből megállapított osztalékkal részesséssel rendszeresített áruosztály vezetői állomásra pályázat nyitattik.

Pályázni kívánók kérvényei f. év oct. 15-ig az igazgatóságnál benyújtandók, a terménykereskedésbeni jártasságról, a magyar és német nyelvek tökéletes birásáról s fogalmazási képességről szóló bizonyítványokkal együtt.

A megválasztandó által 3000 forintnyi biztosíték leteendő.

A többi feltételek az intézet igazgatóságánál megtekinthetők.

Kelt B.-Csabán, sept. 24. 1863.

Az igazgatóság.

118) 2—3

Eladó sertések.

Méltóságos báró Wenckheim Viktor urnak a mezőberényi és csabai vasuti állomásoktól egyenlően 1/4 órányira lévő kamuti pusztáján 300 db. 9 hónapos ártány-süldő szabad kézből eladó. — Értekezhetni alólírttal helyben a pusztán, vagy Mező-Berénybe czimzendő levél útján.

Vecsey László,
számartó.

119) 1—2

The „Little Wanzer” kitünő jóságának tapasztalt amerikai kettősen tűző hajó- kézi-varrógépe

kéz- és lábajtással
egyszerű szerkezettel, könnyen betanítva és a belromlodozástól mentesítve.

Nagy-Britanniában több mint 50,000 ily gép van használatban családoknál, és a királyi közoktatási bizottmány által Irlon 7000 iskolájában alkalmazásul választva.

Mutatványok és varrasminták ingyen.

Eladási helyiség: Neuerwall 65.
HAMBURG, Oppenheimer-féle ház.

Szerződött szállítói

R. M. WANZER & Comp.

varrógépeknek: Doubleday, Son & Comp.

Ügynökök kerestetnek Magyar- és Németország főbb helyein.
Főraktár Gyula városa és Békésmegyére: Kálmán Zsigmond férfi-ruha raktára által Gyulán, elvállalva, hol értesítések készsége adtnak.

Mutatványok, varrasminták és oktatás ingyen.

Varrógépek tökéletes javítását elfogadja Gyulán HERBERTH ALAJOS, kezeskedve azok használhatóságáról.

Titkos betegségeket és tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt),

ügyszintén

120) húgyesőszükületeket 1—20

és
magömléseket

gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

Dr. HANDLER MÓR

orvos és sebész tudor, szülész és szemész.

Rendel naponként délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádor-utca 13.
sz. I-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnali válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.